

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja
s pošto prejemana ali v Gorici na dom
pošiljana za družabnike polit. društva
„Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrť leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrť leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10
soldov v Gorici pri Paternoliju in So-
harju; v Trstu v tobakarnicah „Via del
Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno
tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje širke po prostoru in vsak
pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blago-
voljno pošiljajo uredniku: Viktorju Do-
lencu v Gorici, Contrada della croce 233,
poleg preture, kder se neha tudi upra-
vištvu. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi
naj se blagovoljno frankujejo. — Delu-
cem in drugim nepomočnim se naročnina
zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasiló slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Svobodoljubje.

Tlačen slovenski narod je že zgrešil be-
sedo za tisto prostost, katero uživajo vsi drugi
narodi, ki se zavedajo človeških pravic. On je
v sužnosti pozabil svojo narodno besedo „svo-
boda“, ker nij smel za se misliti, delati sebi
v korist po svojem prepričanju in svojih potre-
bah, in se nij smel nikoli vtikati v deželne
zadeve, Bogme, se govoriti nij smelo njih. Da,
se dandenes jih je mnogo, ki ne vejo, kaj je
prav za prav svoboda, in govorijo o letu 1848,
da je ono tisto leto, v katerem so v „fraj-
nosti“ bili.

Prvotno iskreno slovensko rodoljubje je
hotelo v bogemu narodu, ki je nekdaj v staro-
davnih časih svobodno živel v svoji miroljubni
priprostosti, hotelo je nazaj pridobiti na na-
rodni podlagi vse tiste pravice, katere odliku-
jejo napredne, svobodne narode, ki se živo za-
vedajo svojih pravic, pa ne spolnujejo samo
dolžnosti, katere jim le drugi nalagajo brez
njihove dovolitve in celo zoper njih voljo.

To začetno neomadeževano rodoljubje na pod-
lagi ljudske svobode in omike pa so nekateri
pačiti začeli, ki ali ne vedo, kaj je svoboda,
ali katerim je rodoljubje molzna kravica, ali
katerim je svoboda vsled enakopravnosti vzela
privilegije in predpravo. Da se ta namen
doseže, kažejo na besedo „svobodoljubje“ ne z
domačim pravim izrazom, ampak z nerazumlji-
vo tujo besedo: „Liberalizem“ češ, to je tista o-
studna, kužna bolezen, katero nam nekateri slo-
venski in nemški časniki v sveti jezi površno
omenjajo, in za strašno predstavljajo. Drugi
časniki v raznih jezikih pisani priznavajo sicer,
da obsega svoboda enakopravnost vseh, pravič-
nost in poštovanje vsacega preverjenja, in misliti
je, da jo razumejo; vendar pa računijo na ne-
vednost svojih bralcev in drugokrat svobodoljubje
popisujejo, kakor da bi reči hoteli: „Križaj-
te ga.“ Taki časniki ali trdiijo, da nij mogoče
svobode vpeljati, ker nij mogoče, da bi ljud-
stvo pametno delalo in za se skrbelo; ali pa
kažejo na strašne posledice, ki jih je imela
kriva raba svobode pri nekaterih narodih.

Kar se tiče prvega mnenja, nespametno je
ali hinavsko, saj je bil več sto let svoboden
da vsaka narod, nekateri so še zdaj, in tudi naš
slovenski narod je bil nekdaj tako srečen. Kar
se pa tiče krive rabe, vsak človek ve, da se
vsaka stvar na svetu krivo rabiti. Nož, sekira,
slop so ostriine prekoristne, toda prav zlo ra-
biti se dajo, pa ne bo zarad tega noben člo-
vek zdrave pameti rekel, da so te reči same
na sebi slabe, da se morajo torej odpraviti.

Svobodo je zlorabilo le ljudstvo popol-
noma nazrelo, ali uže pokvarjeno na duši in
telesu, in tako svobode nevredno je kmalo prišlo
pod jarem. Nekaterikrat so pa zlorabe krivi bili
ali posamni privilegirani stanovi ali posame-
ne osebe, kateri so morali odstopiti od dr-
žavi nevarnih ali ljudstvo tlačitih, posebnih, le
tako imenovanih pravic n. p. od robot i. t. d.
ali od svoboščin, vsled katerih so bili prosti
vsakega davka. Taki ljudje so divjali in se zarota-
vali zoper svobodo na Angleškem, Španskem in

na Francoskem ter so celo tujce na pomoč klicali.
Ves narod se je razdirjal, grozovitni možje so z
pomočjo drhali na čelo stopili, in strašne djanja
izvrševali. Kdo je pa bil prav za prav kriv? Naj-
bolj imenovani sebičnejši brez domoljubja in
brez poštenosti in potem šuntarji; gotovo pa
nij briva bila svoboda sama na sebi, kakor nij
bilo sveto pismo krivo strašnih verskih vojin in
germad. In če Avstrijo kaka nesreča zadene,
ne bo je kriva svoboda, ampak brezvestno de-
lovanje centralistične stranke, ki se imenuje
liberalno, pa v imenu svobode druge tlači, in
hoče kot manjščina gospodovati nad večino dru-
gih narodov. V tem hudem boji zoper take
prekaujene nasprotitve morajo vsi drugi zedin-
jeni biti, in nihče ne sme črniti in sumničiti
svobode, temveč naj vsak narod podnuče o nji,
naj se mu svoboda svetuje in le od krive rabe
svari na podlagi zgodovine in zdrave pameti.

Zlasti od Slovencev in od slovenskih časn-
ikov pričakujemo, da bodo nauke o potrebi svo-
bode iskreno in stanovito razvijali, ne pa da bojo
v bog slovenski narod z zvijačami podpiha-
vali proti vsaki, že davno za potrebno spoznani
spremembi in svobodi sploh. Kdor je pa zoper
njo, naj to jasno in odločno reče, in nij treba
da se narod zapeljuje z medenimi besedami.
je absolutist, naj je za toliko pogumen, da to
tudi javno izreče.

Prav naš slovenski, posebno česki narod
sta jasen dokaz o koristi svobode. Kakošna sta
bila pred 20. leti in poprej in kakošna sta se-
daj. akopram sta le malo svobode vživala. Mi
Slovenci smo v zadnjih desetih letih lep korak
naprej stopili, in zdaj ga hočejo nekateri vedoma
ali nevedoma nazaj potisniti za 25 let, to je pa
povsod hudo in nevarno bilo. Toda naj naj kaže-
jo oni, da je svoboda samana sebi (a priori) pogu-
bna, in mi nehamo; če pa tega nikdar ne more-
jo steriti, naj dobro razločujejo med stvarjo
njeno in krivo rabo, qui bene distinguit, bene do-
cet. Takrat bodo pa videli, da tudi Slovenci na-
prednjaci ne odobravajo krivega tujega libera-
lizma, da pa so in vedno bodo, kakor vsi do-
bro misleči za pravo svobodoljubje, ker nam je
narodne, in stanovske, in kot Slovanom tudi
verske enakopravnosti, popolne svobode v na-
rodnih in socijalnih zadevah, recimo, v vseh
primerljivejnih treba, kakor ribi voda.

Živela tedaj prava svoboda, katera kliče k
nesebičnemu delovanju za domovino in narod
vso ljudstvo, to je vse Slovence vseh stanov.
Vsem naj bo mar, in vsi naj delajo za varnost, za
šole vsake vrste, ceste, javno pravosodje, pri-
merne postave, za napredek in blagor naroda,
in vse dobre moči naj se razvijajo brez za-
držka. Ako je vsaj večina dobrih vneta za to,
gotovo nij se bati, da zabrede ves narod; zatoraj
še enkrat: Živela tista prava, če tudi težavna
pa blagonosna svoboda!

Srbija.

Srbija bode praznovala 22. prih. meseca pol-
noletnost in nastop vladarstva svojega kneza Mi-
lana Obrenovića; zato se vže zdaj delajo v Belgradu
velikanske priprave, ker se pričakuje mnogo slovan-

skega sveta; več českil pevskih družtev je napovedalo
svoj prihod in ravno tako pride tudi mnogo Hrvatov,
Bulgarov, Rusov, avstrijskih Srbov in morda tudi
kak Slovenec. — Kakor se lehko iz tega razvidi,
bode 22. avgusta v Belgradu zvraven domače
srbske slovesnosti, tudishod Slovanov vseh pano-
gov. In v resnici ima ona srbska slovesnost ve-
lik pomen za celi slovanski, posebno pa za jugoslo-
vanski svet. — Vrli Srbi so v se oprostili z medem v
roci turškega jarma, hrabrost in junastvo ter
ljubezen do svobode znači „srbski narod, kateri
je pod svojimi vladarji iz Obrenović-eve hiše,
posebno pa pod rajncim knezom Mihajlom tak
velik korak v omiki in splošnem napredku stor-
il, da je postal prvi kulturni narod v orijen in
da ima zbog tega poklic ustvariti na razvalinah
turškega barbarstva novo močno jugoslovansko
državo. — Volika nesreča je sicer zadela Srbsko,
ko so živinski zarotniki vsmrtili najzlahtnejšega
Jugoslavana, kneza Mihajla; a tudi ta velika nesre-
ča nij odtegnila srbskega naroda njegovemu poklicu.
Na žalost njegovih protivnikov so se našli pošte-
ni rodoljubi, ki so vladne vajeto v roko vzeli, in
narod redazelen in zrel se nij dal rabiti za niz-
ke namene sovražnikov Srbije, ampak podvergel
se je začasni vladil regentov Blaznavaca, Ristić-a
in Gavrilović-a ter poklical na srbski prestol de-
dića in naslednika rajucega Mihajla, sedajnega kne-
za Milana, kateri bode 22. avgusta prevzel vlado
svoje države iz rok omenjenih regentov. — Re-
gentje zamorejo reči, da so storili svojo dolžnost,
da so skrbeli za vsakovrsten blagor dežele, da so
tudi na zvonaj Srbii mnogo veljave pridobili in
da izroče knježevino svojemu knezu v cvetočem
stanu. — Knez Milan je komaj 18 let star, pa
uže jako izobražen, pogumen, samostalen in skoz
in skoz simpatičen: kdor ga le enkrat vidi, bode
gotovo priznal, da uže njegova zvonajnost mnogo
obeča. In v resnici, knez Milan ima lepo nalogo,
njemu je odprt zlat list v zgodovini; — pod nje-
govo vlado se bode skoro gotovo razvozlat ori-
jentalški in jugoslovanski voz; če bode res to,
kar obeča in kar slovanski svet od njega prič-
kuje, potem imajo Jugoslavani še lepo prihod-
nost. — In ker tudi nas Slovence zanima na-
predak naših bratov Srbov, želimo, da bi bili tu-
di Slovenci zastopani pri slovesnosti nastopa vla-
darstva kneza Milana, da postane oni dan zna-
menit za vse Slované in da se zmerom bolj vko-
renini slavjanska vzajemnost med vsemi Slovani. —
Primorski Slovenci bodo najbrže imeli svojega za-
stopnika pri oni svečanosti; želja vsaj se kaže v
Gorici in Trstu in uže od več krajev se nam jav-
lja želja, di bi dr. Lavrič potoval v Belgrad.

Dopisi.

V Gorici 31. julija. — Nov namestnik za Pri-
morsko je prišel dne 23. t. m. v Trst. Nikomur
nij poprej naznanil svojega prihoda, zato ga nij
nihče pričakoval, ko se je s parobrodom pripel-
ljal iz Benetk. Koj prvi dan je obiskal dosedaj-
nega namestništvenga voditelja in druge načel-
nike raznih oblastnij, pa tudi mestnega župana
in predsednika trgovske zbornice. Potem je prev-
zel vodstvo namestništvenih opravil. — Deželni
odbor v Gorici in druge oblastnije so dobile su-
hoparno naznanilo, da je prišel in nastopil svojo
službo, na koščeku papirja brez podpisa. To je
zoper dosedanja navado; kajti vsi poprejšnji na-
mestniki so naznanjali nastop vsaj višim avtonom-
nim oblastnijam s primernim pismom, v katerem
so se zraven družega priporočali, naj bi jih one
oblastnije podpirale v njihovem težavnem poslu. —
Mogoče da je namestništveni urad razposlal taka

nedostojna naznanila, a da nij zanje vedel in da jih nij videl gosp. namestnik; v nasprotnem slučaju bi morali skoro misliti, da njima pravega spoštovanja do deželnih odborov, niti ne do svojih podložnih oblastnih. Sicer je še mogoče, da izda gosp. namestnik kak nastopni manifest, program ali kaj takega.

Goriška mestno-magistratna prepornost nij še razmejena. Dasi tudi bi bilo v mestnem interesu želiti, da bi se stvar kmalo dognala, se vendar zdi, da se ministerstvu nič kaj ne mudi izreči svojo razsodbo zaradi veljavnosti ali neveljavnosti volitev III. skupščine. Gospodje ministri se še niso prav odpečili, od državnozbornske seje in se hladé po raznih toplicah; Gorica naj le potrpi še malčko brez župana in rednega mestnega zastopa. — Mestni očetje so se 24. t. m. posvetovali in tudi dogovorili, kako bi začasno razdelili med seboj starešinstvena opravila. Ustanovili so se v ta namen odseki, kateri bodo razpravljali in pripravljali predloge o raznih mestnih zadevah na redne starešinstvene seje.

Dra Pajerja in njegovih starih tovarišev nij bilo pri tej privatni konferenci; k čemu, ko ne-čejo niti vsi avstrijski liberalci pisati po njegovih piščali?

Te dni je zopet triesterčin dopisnik s persom zrak bičal; tako korajžno je mahal krog sebe, da mu je skoro sape zmanjkalo, dokler mu nij zastilo peró med tolsto zamazanimi zobmi goriškega česalnika (pettine).

Tudi novo znajleni Čeho-Slovenci so jih vjemali. Vbogi koroško-tominski Italijan, dajte mu vendar županstvo, ali kaj drugega mastnega, da se že enkrat potolaži!

O svojem času smo že omenili starbenih društev, katera se snujejo, ali so se že osnovala v namen, da bi dala zidati v Gorici stanovalne hiše in druga poslopja. Med temi je dobilo ono z naslovom zdravstveno-stavbeno društvo, katero so osnovali dr. Hilberger iz Trata, grof Alberti-Poja in tovarši, ministersko potrjenje. To društvo si bo prizadevalo spremeniti Gorico s potrebnimi stavbami v klimatično-zdravstven kraj. Namenilo se je zidati najprej velikansko gostilno s kopeljo zraven mestnega vrta, potem več prijetnih stanovalnih hiš prek ceste, ki drži na kolodvor. Nekoliko primernih prostorov so osnovatelji že vkupili.

Te dni se je ustanovilo tudi na Dunaji neko stavbeno društvo za zdravstvene kraje; v dotičnem gospodarskem svetu sede tudi trije gospodje iz Gorice: Böckmann, grof Nugent in vitez Ruter. Misli je tedaj, da bode to društvo svojo delatnost raztegaló tudi na naše mesto. Sicer nijso glasi, kateri so o drugem društvu počeli, nič prav ugodni. Nek dopisnik iz Gorice pripoveduje v „Triester Zeitung“, da razdelujejo tukajšnji gosp. gospodarski svetovalci akcije med svojo prijatelje in uradnike po prav nizki ceni, kar je jako sumljivo.

Vsakakor je pa pomenljivo za Gorico in jej obeta lepo, cvetočo prihodnost, da se začneja javno pripoznavati lepota tukajšnje okolice, zdrav zrak, prijetno podnebje in sploh pripravnost za klimatičen zdravstveni kraj. Že zdaj se naseljuje tukaj in v okolici veliko, navadno bogatih tujcev, mnogo jih biva tukaj le nekoliko časa v letu, bodisi že po zimi, pomladi ali v jeseni. Poleti silijo bolj proti Solkanu, kjer jih tako prijetno hladi grgaraki piš.

V Gorici nij zdaj nič kaj prijetnega; že več dni pritiska huda vročina, v senci do 25, na solnci pa o poludne nad 40 stopinj R. Zadnji dež 29. in 31. t. m. je sicer nekoliko oživel oparjena polja, a zraka nij nič kaj ohladil.

Iz Gorice 30. julija. [Izv. dop.] Gojzdne razmere v zgornji soški dolini; tamkajšnja revščina, komisija.)

C. k. kmetijska družba v Gorici je že lani podala ministerstvu za poljedelstvo vlogo, v kateri je naznanjalo zelo žalostne posledke gojzdnega pokončevanja v občinah bovškega okraja: Soča, Trenta in Koritence, vsled katerega se čedalje bolj pot odpira vremenskim neugodam vsake vrste, snežnim plazom, zameotom, močnemu deževanju, kar vtegne o vsakem oziru zelo nevarno postati tamkajšnjim prebivalcem.

To vlogo je izročila vlada c. k. okrajnemu glavarstvu v Tominu za potrebne pozvedbe. Na to je c. k. gojzdni komisar Goll v Tominu natančno preiskal krajne razmere v zgornji soški dolini in sestavil o tem precej obširno in prav zanimivo poročilo, katero obsega nadroben popis talnih in klimatičnih razmer v omejenih občinah, premoženjskih okoliščin tamkajšnjih prebivalcev in nekoliko nasvetov, kako bi se po najprimernejši poti v okoliščini prišlo daljemu pokončevanju gojzdov in ob enem tudi v pogubo tirajoči revščini ondesnjih sosedov.

Iz tega poročila posnemamo, da so najžalostnejši razmere v županijah Soča in Trenta. Prva šteje 142 h in 840 duš, druga pa 57 hiš in 357 duš; tedaj obsega zgornja soška dolina skupaj 149 hiš in 1197 duš. Po zadnjem popisu redijo dotični prebivalci skupaj 2519 ková, katere so sicer glavni vzrok, da gredo gospodarji tako naglo podalo, brez kojih pa ne morejo živeti tamkajšnji prebivalci, kajti krompir in turšica, (pa obojega le prav malo), sta tu edina poljska pridelka; zraven tega si zaslužijo nekoliko z drvesekom in s plavanjem drvi. Glavne dohodke pa daja plinarstvo.

Toda sir in skuta in kar jim še živinoreja donaja, je le malo zdatno, ker morajo naradno vse dotične pridelke v Bovecu za najpotrebnejši živež zmenjati. Zmenjano brano morajo potem po slabih, sem ter tja prav nevarnih stezah v svoje cele ure oddaljene kote na hrbtu vlačiti, da se po zimi za silo preživé. Stotine križev prek glavne steze spominjajo na nesreče, ki so se tu pa tam zgodile po snežnih plazovih, padlem kamenji in drugače in prav reko mine leto, da ne bi se slišalo o kaki taki nesreči.

Revščina v tej dolini je že toliko postala, da si veliko prebivalcev drugod zaslužka išče, in da se celo družine v druge dežele preseljujejo.

Ako bi se tem gorjanom še kazoreja popolnoma prepovedala, bi ne mogli nikakor več izhajati. Če se jim pa še dalje te živali pusté, morajo gojzdi poginiti in kaj potem? Tamošnji prebivalci se vendar ne bodo mogli dalje zdrževati in tudi onim sosednim občinam, ki uživajo tam drviščno-servitutne pravice, se bo težka godila.

Kaj storiti, kako gojzde ohraniti po načinu, da bodo mogli ljudje živeti in če mogoče še bolj živeti, ko dozda? Ta vprašanja je stavil gosp. gojzdni komisar zbranimu starešinstvu omejenih občin, a nobeden nij vedel, kaj svetovati. To je pa pozvedel, da so vsi posestniki iz Soče in Trente zelo odvisni od onih bovških trgovcev, ki kupčujejo s sirom in živino, ker znašajo dotični njihovi dolgovi že nad 50.000 gl. Ti dolgovi nastajajo in se množijo od leta do leta po najnavadnejši in naravnejši poti.

Sočan in Trentan prideluje namreč komaj toliko koruze in krompirja, da preživí po letu svojo družino. Za pomlad, jesen in zimo si mora izposojevati pri bovških žitnih trgovcih, in zato mora zastaviti že naprej, kolikor bo pridelal sira in priredil drobnine. Se ve, da je pri taki kupčiji žito primerno drago, sir in drobnina pa primerno po ceni, ker se vračunijo tudi obresti posojenega kapitula. Zato ne more nobeden, ali le redko, kedó obresti plačevati, ki po preteku vsakega leta pridruženi h kapitalu dolg množijo.

H koncu, je opazil g. komisar, da bi bili prebivalci teh krajev pogojno pripravljani, preseliti se v druge dežele ako bi se jim drugod odkazala zemljišča in bi se poravnali sedanji njih dolgovi.

V ta namen, da se bo preiskovalo in posvetovalo, kako ubraniti pogubljivemu pokončevanju gojzdov in kako naj uspešnejši pomagati prebivalcem zgornje soške doline, odločila je vlada poslati na lice kraja komisijo, obstoječo iz gg. c. k. namestništvenga svetovalca Winkler-ja, namest. tajnika viteza Mayersbach-a, gojzdnega inšpektorja Šimena Scharnaggl-a in potem iz pooblaščenec ministerstva, deželnega odbora in kmetijske družbe goriške.

Deželni odbor bo nekda zastopal pri tej komisii deželni glavar, grof Coronini. Komisija se snide dne 15. avgusta v Bovecu.

Bog daj, da bi ne prišla zastoj, ampak da bi popolnoma dosegla važen in v vsakem obziru blagi namen; da bi se vsled njenih nasvetov in doslednih vladinih naredeb zdatno in za vselej v okoliščini prišlo pokončevanju gojzdov na Bovškem in njegovim nevarnim nasledkom, ter rešili ondasnji prebivalce velike, sedanje in še večje prihodnje revščine, katera jim preti!

Iz Solkana dne 21. jul. [Izv. dop.] Odbor naše čitalnice je bil konecno voljen in obstoji iz sledečih gospodov, ki so: Matija Doljak, predsednik, J. Vuga, podpredsednik in denarničar, Št. Klemenčič tajnik, M. Vuga oskrbnik, Andrej Drašček. Karol Makuc, J. Srebernič, J. Jug starši, odborniki in P. Gabrijelečič, namestnik. Nadejamo se, da pod novim odborom ne bo zaostajala čitalnica za lanskim letom. — Pri tej priliki izrekam željo več občanov, da bi nam starešinstvo izbralo dobrega nadučitelja, ki bi bil iskren Slovenec, zmožen v šoli in izurjen organist, da bi ob nedeljah ne morali slišati niti slabega orgljanja niti preslabega petja. Gotovo je, da bi se morali naši fantje petja učiti.

S Tominskega, 25. julija. *) [Izv. dop.] Na „Poslano iz Kobarida“ v štev. 29 moram par opazek napisati, ker se ono na moj dop. s v štev. 28 naslanja.

Opazka 1. Seje okr. šol. svetovalstva res nijso javne; toda iz tega ne sledi, da bi nobena reč iz njih v javnost priti ne smela. Jaz sodim, da se sklepi lahko priobčijo in tudi mož imenuje, ki ga je nasvetoval; zakaj bi se oče svojega otroka sramoval? Ako je potem sklep dober, se hvali, ako je slab, se graja. Nasledki kažejo, česa je vreden. Nepotrebno pa se mi zdi natančno opisovanje poti, po kateri se je do sklepa prišlo, kajti s tem opisovanjem se sklepova vrednost za nič ne pomnoži. Tudi človekova vrednost se ne ceni po uzrokih, kateri so ga na svet pripravili, ampak po tem, kar je na svetu koristil. Zato vidite, dragi „poslanec“, sem jaz pri Vašem nasvetu le o koristi govoril. Ali je tedaj prav, da me zmerjate „porednega“? Moj navdihovalec mi je bil vse razodel, pa tudi opomnil: Vedi, da ni vse za vse! To načelo priporočam jaz Vam.

Opazka 2. Vi pišete v „Poslanem“: mojega „napačnega“ delovanja. V mojem dopisu se Vam nij nikjer očitalo „napačno delovanje“, če pa sami svoje postopanje v tisti seji tako imenovati hočete, nimam nič nasproti. Jaz bi Vas le to vprašal: Zakaj nijste hoteli brž v seji nadzornikovega sporočila preiskovati in pretehtovati? Ali res zato, ker Vam „nij bila še na tanko znana zasluga vseh posameznih gg. duhovnov-učiteljev“? Ta izgovor je slab. Kajti prav zavoljo tega je bilo treba brati brž v seji sporočilo, da bi Vam „bila pa tanko znana zasluga vseh gg. duhovnov-učiteljev“. V dveh urah bi bilo celo svetovalstvo zvedelo, kako reči stojé, ne pa mesec dni tritati za tako reč, kakor da bi hoteli vse pikice in vejice preiskovati. Ako ste se pa hoteli, kakor sami pravite, od drugod podučiti o zasluženju duhovnikov, ste imeli dovolj časa do tiste seje, o kateri pravite, da je bila „marča meseca“. Čemu pa „ol drugod“? — Ali mislite, da zna kdo drugi bolje soliti o zaslugah gg. duhovnov-učiteljev pa ceniti njihovo delovanje po šolah, nego okr. šol. nadzornik?

Jaz dvomim. Zakaj? Njegova spridevala mi svedočijo, da je on ne samo normalne šole, kakor nekteri udje pomnoženega šols. svetovalstva, dokončal, ampak tudi nižji in višji, po novem sistemu prevstrojeni gimnaziji, pa še celo bogoslovje, kjer se je niže in višje pedagogike učil, z najboljšimi redi dovršil, ter da je končal gimnazij tudi zrelostno preskušnjo (maturiteto) iz vrstno (mit Auszeich.) izpejal. Po tem dolgem pripravništvu prišla je dejanska poraba nabranih nauk na Srpenici, kjer je služboval kot učitelj ljudske šole. Ta je bila takrat med vsemi, kar so jih naši duhovniki imeli, največja ne le gledé prostornosti, ampak tudi gledé števila otrok, kateri so jo obiskovali (140) in gledé učnih ur (2 uri pred- in 2 uri popoldne.) kakor tudi gledé šolskih predmetov, katerih se je toliko s takim uspehom učilo, kakor na trivialkah. Priča tega so č. g. A. F. v. kar, ki so bili takrat vodja šole, in tamošnje ljudstvo sploh. Po dveh in pol letih bil je premestjen iz Srpenice v Kobarid pred Vaše oči, kjer je postal katehet vseh treh razredov trivialne šole. Da se je tudi v tem poslu izvrstnega skazal, pa poleg tega še petja učil ter si s tem javno pohvalo od občinstva, župnika, dekana in šolskega nadzornika pridobil, Vam je bojda znano. Ali se smeste Vi tako s teorijo in prakso pohvaliti? Zakaj izrekujete tedaj s tistim „ol drugod“ nezaupanje do nadzornikovega sporočila, pred ko ste je brali? Zakaj narajete rane, katerih nij treba? — Ali ste mar samo Vi „možak, ki dela po svojem najboljšem spoznanju in prepričanju“?

S Tominskega 26 jul. (Izv. dop.) Ne pričakujte posebnih važnih novic od menezda, ko naše ljudi gorkota in delo tlačí ki ga ne moremo omagovati sami. Že lansko leto se je bil nekdo pritožil iz cerkljanskega okraja, — mislim, da je bilo iz Šebrelj, — ka vam se zgubljajo delalne moči na ptuje in da prihajajo domov le po zimi, ali kadar na ptujem zbolé. Ta tožba se sliši povsod v naših hribih, **) ker naši možje, kadar so eukrat odrašli, hodijo le na ptuje, kjer si pri-

*) Neprav bi nam bilo, ako bi se ta pravda vlekla čez dupliko; zato, ako ktera pride, zavijemo po našem sodnem redu i nje spise — za razsodbo. [Ured.]

**) Želeli bi, da bi nam občinska zastopstva o enacijh zadevah bolj na tanko poročila; v prihodnji sešii deželnega zbora pridejo na vrsto pritožbe zoper postava ki o določuje, do imaplačevati stroške za vboje bolnike in porodnice varčene v ptujih bolnišnicah in porodnišnicah. Mi pregovorimo v kratkem besedo o tej zadevi; kolikolože nam bo to, ako bomo imeli pred sabo gotovih števil; da se obranimo nepremišljenih postav, kakoršna je bila ona „občelarstvu“ sklenjena v zadni sešii, je treba da že poprej svoje mišlji objavimo in drugih mišli slišimo. [Ured.]

dobijo v kratkem veliko zaslužkov in se nalezejo večjih — nečastnih bolezni. Čas bi enkrat bil, da bi se tej nadlegi prišlo v okom, žlasti pa želijo tega vse občine, ki morajo plačevati bolniške stroške za ljudi, ki zdaj koristijo le ptujcem. —

Naši gorjani so prav nezadovoljni, da se je odložila predelska železnica na dobo, kadar pride spet skupaj državni zbor. Mi hribovci milujemo, da se je tominsko tržanstvo speklo z zaupico Črnetu; Tominci sami neradi slišijo o tej zadevi, ker jih je sram. Tega pa bodite prepričani, da je neteško odgovoriti na vprašanje, kdo ima pri nas največ govoriti, ali Tominci, t. j. prebivalci tominskega trga, ali vsi gorjani nasproti Tomincem. Mi nečemo imeti med nami nobene razdražbe, vendar pa želimo, da se v Tomincu nima v mislih samo tominski trg, kadar je govor o materialnih interesih. Vi po pravici gradite neke krajinske gospode, ki nam z laško podkopavajo predelsko železnico; ako mislimo Tomince nasproti nam gorjanom, se nam zdi, kakor bi videli Krajince nasproti Goričanom. Kaj?

Ljubljana 14. jul. [Izv. dop.] Ko je zahajalo solnce dne 10. t. m., ja mogočno pribredal urni vlak in nam donesel dragoceni zaklad iz Gradca, — grofa Aleksandra Auersperga. Vem, da se boste z nami veselili te prevezele dogodbe, pa moramo postati prej mi radostni. Prepovedno sprejela sta knez Metternich in dr. Vestenec prišlega novozieženega deželnega predsednika. Kdo bi se domel, da bo enkrat Kranja srečna po takovih akrobatskih matadorih, da bo postala mogočna, če bodo čuli nad njo grofi Auerspergi in nemčurki „gfrethbrüderj.“ Mesto tolstega veličanstva Wurzbachovega sedi zdaj šibka elegantna postavica Aleksandra Auersperga na prestolu, in kmalu bo slišati, da se je dostavil temu vsemogočnemu človeku priimek Aleksander „Veliki“, a paziti mora, da se ne pojde v premrzlo vodo kopati in ne zbolí enako nekadašnjemu Aleksandru Macedonskemu! Naše mnenje o imenovanju grofa Auersperga za dr. predsednika je tako, da ga tu ne bomo razpolagali i si Goričani lahko mislite, da si to imenovanje ne vštevamo v nikakršno čast! Mi hočemo druge predstojnike i bomo to zahtevanje ponavljali pred najvišjo oblastjo, kadar bo čast! Nekonsekventno je uže to ravnanje zato, ker bi si nihče ne bil mislil, da bo postal iz okrajnega glavarja malega trga deželni predsednik, od kterega bi se moralo vedeti, da pozna razmere i okoliščine cele dežele. Viditi hočemo, ktero pametno bo zdaj zopet naše ministerstvo učinilo.

Poletni čas je tu in čas mlatenja se bliža. Kljub temu, da ta čas še ni nastopil, vendar konstitucionalno društvo uže davno mlati v svojej dvorani prazno slamo. Zlaj se vjedajo nad novimi železnicami. V tem društvu sedi tudi nek penzioniran birokrat, la šan po imenu. Ta posebno rad razklada, kje in kako bi se mu železnična naprava posebac dopadla.

Zadnjič je fantaziral, da, če pojde vse po sreči, se bo konstitucionalno društvo kmalu lahko po železnici peljalo po kratki, 60 ur dolgi poti v Carigrad na izlet, in še več tacihi bosih je sklatil iz svojega meglenega razuma.

Tudi profesor Konšek sedi v tem zboru in tudi on je govoril nekaj prav puhlega o železnicah. Ali bi ne bilo bolje, da bi ta profesor pustil takove društva in rajši pridno podučeval slovenske dijake, ktere vendar srčno rad poprašuje, če bodo imeli kaj kolne. Ali se morda v konstitucionalnem društvu tudi delé kolne? Še drugi profesorji so v tem društvu, kterih še imenoval ne bom, da ne bodo morda možki nato, da se njune imena beró po slovenskih listih.

Znam ponarejalec bankovcev, Prelesnik, kteri je uže trikrat uskočil iz ječe, je zopet ušel iz vojske ječe v Ljubljani. Železno ograjo na oknu je prepičil i skočil okno skočil na mostovž, je hotel v prvo nadstropje v spodnjih hlačah in srajci, in od tod je skočil na neko dvorišče, potem čez zid in je tekoč molil vojsku fig., kteri je enkrat za njim vstrelil in ga ne zadel. Danes so ga že vjeli v Zatični, ko je bil ravno pri kosilu.

Beseda v ljubljanski čitalnici, ktera se je vršila dne 9. t. m. na korist uesrečnim Čehom, je privabila velikansko množico ljudi v razsvetljeni čitalniški vrt. Mnogo častnikov od Hujnovega polka se je udeležilo veselice. Tudi kacihi 18 udov požarne straže smo videli tam, kakor tudi polkovnika. Nabralo se je 382 gold., tedaj še za precej več, ko v kasini. Peyci i godba so prav dobro vršili vse točke programa in vrli kapelnik Schantel je mnogokrat ukazal igrati narodne arije, kar je vzbudilo splošno navdušenost i še celo protivniki so kričali: „Živijo!“

Izlet ljubljanskega „Sokola“ v Loko dne 14. t. m. obhajal se je pri prav lepem vremenu lepo in, kar je posebno važno, uspešno, kajti narod-

njaki v Loko so navdušeni obljubili, ko jim je priporočal društveni podstarosta Josip Nollí, da bodo na vse kriplje agitovali za naše poslance pri prihodnih volitvah in da bo gotovo zmaga naša!

Sicer je bilo videti malo narodnih zastav in slavolokov, ker je precej nemčurskih sesalk vgnjezdilih v Loko, a ljudstvo je vendar bilo prav navdušeno. Šešlo se je iz raznih krajev mnogo, mnogo ljudi, plesalo se je dosti in večerni vlak z dvema strojem je naložil še nad 800 ljudi, ki so se peljali v Ljubljano. Železnično ravateljstvo je bilo znžalo vožnino za polovico. Brez vsacega prepira se je vse izšlo i tudi nemčurskega nagajaja nij bilo nijednega viditi!

Iz Prage. 18. julija 1872. [Izv. dop.] — Iz družih listov že veste, da se je bil pri nas iznašel atentat na Koller-ja, da bi imeli naši nasprotniki prihiti Čehom zabavljati. Nu, tega smo pri nas že vajeni, in obžalujemo le naše nasprotnike zaradi njih nepoštenosti.

Čitaje neki telegram „iz Beligrada“, koji našteva vsa glavna mesta izhodne in južne Evrope, gledé udeležitve pri nastopu vladarstva kneza Milana 22. avgusta, se pogreša meju njimi le „Praga“; omenim le, da je bil isti telegram iz dunajske vladne pisarne, ter Praga nalašč izpuščena, kajti iz zanesljivega vira vem, da je bila staroslovanska Praga (mestno starešinstvo) povabljena k tej jugoslovanski slavnosti.

Propad českih zdravnikov pri volitvi predstojnika medic. fakulte je česke doktorje prava jako spodbudil k volitvi predstojnika pravniške fakulte. Voljen je zopet akoro enoglasno g. Dr. J. Škarda. Nemci se niso volitve udeležili, rekaje, da to nij tako važno mesto za nje, da nemške doktorje volitev več velja, nego bi bila zmaga vredna.

Kako uže pravi lesica v povedki o grozdji, kojega ne more doseči? Ne li, da je še „čisto“?

Ker uže omenjam šolske zadeve, naj vam javim še, da smo iz sesterske Morave poslednje dni zvedeli še žalostnejše reči, nego so povestni škandali „tudi narodnjakov“ Flomicha i Šajdra v „Moravskej orlici“, koje smo srečno denes dobili uže prvo številko iz nove akcijske tiskarne (narodne.) Čujte tedaj! Slovansko mestno starešinstvo slovanskega mesta Hranice na Moravi je sklenilo, naj se mestna gimnazija česka premeni v nemško! Župan tega mesta je nek Fr. Vaclavik bilši narodni poslanec!

Ako pomislimo, da českomoravski ljud zapeljan po nemčurjih sam sebi na tak način jamo koplje, mora vsak pošten rodoljub nehoté proklinati ta odpadniški čin; a genius naroda českoslovanskega si žalosti in bolesti zakrije oči! Gledé na to je tudi mestni zastop v Plzni popolnoma korektno in možato ravnal spominjan od vlade, naj mesto starega stavi novo poslopje za višorealko — nemško; ter je to skoro enoglasno vladi odbil, kajti česka Plzeň, ima uže državno gimnazijo nemško! Ako je hotela imeti česko, morala si je sama ovo ustanoviti na svoje stroške in še to z nemškimi paralelki. Realka nemška bi bila tedaj v Plzni nepotrebna. Mestni zastop je izrekel z 20 glasovi proti 6, da česka Plzeň nikdar ne dovoli, da bi se česka mladež ponemčevala za česke peneze!

Berlin. 15. julija. [Izv. dop.] Moram Vam naznaniti fakt, ki je vreden tega, da bi se povsod razglasil, in kateri more vreči nekatero luč na borbo med Slovani in Nemci v prusko-nemški državi.

V Huti kraljevskej na gorenjem Šleskem (Ober-Schlesien) izdaja g. Karol Miarka, bilši ljudski učitelj, časnik „Katolik“, kateri ima namen zraven vzbujenja narodnega čutja hraniti tamkajšnje polsko-slovansko ljudstvo pred navalom germanizma. Prizadevanja g. Miarke niso ostala brezplodna; pošteno gorenje-sleško ljudstvo, ima je ga za svojega branitelja in ravnatelja v vseh zadevah, ki nameravajo narodno prerčenje, sluša vsem njegovim nasvetom. Nemcem, ki se posebno v zadnjih časih jako pečajo s tem, da bi ponemčili vsa tuja plemena spadajoča pod veliko cesarstvo, se mora ta skromni in stanovitni trud g. Miarke kazati nevarnega in škodljivega. V sled tega je g. Miarka neprestano podvržen raznovrstnemu preganjanju in zabavljanju od strani nemških prebivalcev, in ondodnih oblastnij. Ko vendar vse namere niso pripeljale k željenemu namenu, so hoteli poskusiti z najbolj nevarnim sredstvom, namreč z zlatom. Ponudili so Miarki sto tavezent (100.000) tolarjov za to, da bi ali nastavlil svoj list, ali pa uredoval v nasprotnem zmislu.

Toda pošteni in značajni urednik, katerega materialni položaj (stan) nij posebno bleskeč, (kajti on je oče velike družine), je odbil ta predlog, „ukochane pisemko“ (ljubi, dragi listek) še zmirom izhaja in hudi narod k napredku! Vidiči

takošno značajnost, katere nikdar niso pričakovali, ostrmeli so nasprotniki ter pustili g. Miarke pri miru. In res ta čin govori sam za se. Zeleti je, da bi mogli večkrat naznanjati o podobnih činih, ki dokazujejo, da se nahajajo ljudje, kateri svojo poštenost in neoskrupljenost značaja in prepričanja stavijo više, nego vse zlato na zemlji.

Politični pregled.

Popotovanja vladarjev so zdaj na dnevnem redu; naš cesar in nemški prestolni naslednik sta se te dni objela v Ischel-nu, te dni pride tudi nemški cesar na Avstrijsko zemljo ter se bode srečal z našim cesarjem; potem potuje v Berchtesgaden na Bavarskem, kder ga bode obiskal bavarski kralj. Drugi mesec pojde najbrže naš cesar v Berlin in se bode tam snedel z ruskim in nemškim cesarjem. Ta shod cesarjev daja častnikarstvu povod, da prinaša mnogo uvodnih člankov, v katerih se vganja njega pomen; oni menijo, da je ta shod garancija za evropski mir, drugi spet vidijo v popotovanji ruskoga cara političen čin, da ne bo namreč Evropa prištevala prevelike važnosti obisku našega cesarja v Berlinu. Skušnja zadnjih let pa nas uči, da enake obiskovanja nimajo posebnih nasledkov v politiki; dandanes so v politiki merodajni v prvi vrsti narodni interesi in še le v drugi vrsti pridejo dinastični. Tako zvane svete zveze proti Francozki zdaj nij več treba; pač pa bode potrebna taka zveza proti Bismarkovi Nemčiji. V notrui avstrijski politiki vlada navidezen mir, ker se na tihem pripravlja ministerstvo na novo delovanje; pa tudi v opozicijskih krogih so zbirajo moči za novi boj. Govori se, da bi ministerstvo rado s Čehi stopilo v dogovore in da bi hotelo Čehom toliko samouprave dovoliti, kolikor je je obljubilo Poljakom. S to ponudbo, da si hoče ministerstvo pridobiti Mladočeha, kateri se kažejo spravedljive. Vse to je nekam neverjetno, ker Čehi so predbri politiki, da bi cepili svoje moči v očigled sovražniku. Tudi Tirolcem je nekda ministerstvo nagnjeno dati nekoliko koncesij gledé šolske postave, katero dovoli tako prenaprediti, da bodo imeli duhovni več upljava v šolah. To vest so nekateri vladni listi ob veljavo stavili. Vse pa kaže, da ministerstvo lavira in da hoče morda poskusiti neko posredovanje, kar pa mu bode na vsak način skrajšalo življenje.

Rusini so imeli tabor; taboriti so sklenili prošnjo proti poljski resoluciji in, za ločitev rusinske narodnosti od poljske, da namreč ne bode več gospodaril poljski jezik čez rusinskega in da zadobi rusinski jezik popolno veljavo v šolah in uradnih. Tako daleč so prišli Poljaki s se svojo sebično nenarodno politiko. Sicer se tudi na Poljskem množijo glasi, ki obsojuje dosedajno politiko poljskih prvakov in nasvetujejo prijateljstvo in skupno postopanje z drugimi Slovani. Na Českem se podpisuje prošnja do cesarja, naj se loti Praška univerza v česko in nemško; to prošnjo podpira doktorski kolegij in praško mestno starešinstvo. Ustavaški listi pravijo, da je vse to le manovra, da se česka opozicija čila obdrži.

Na Ogerskem se pripravljajo levičnjaki na hudo borbo v parlamentu, kateri se bode slovesno odprl 4. septembra. Potem ko so zapustili skoro vsi virilisti hrvatski sabor, ima zdaj narodna večina vajete v rokah, kar je tudi primerno in pravično. Poravnava na Hrvatskem je menda zmuznila čez jez, katerega ji je postavilo ministerstvo, ki bi menda najrajši zopet razpustilo sabor; a ker bi bilo tako početje najbrže nevarno, se Madjari bahajo, da so visokosrčni in da pusté Hrvatom samim, da stavijo svoje tirjatve. Hrvatske tirjatve so znane in narodna stranka jih bo znala vzdržati in bode tudi dosegla, kar zahteva, če so nje poslanci res zvesti svojemu narodu.

Najznamenitejši zvonjanji dogodok je poskušnja umora (atentat) Španskega kralja Amadeja in njegove sopruge; ko se je kraljevska dvojka peljala iz javnega parka „buen retiero“,

so zarotniki iz več pušk na široki ulici na kralja streljali, pa nič zadeli; hitrost kočijaža je rešila kralja pred smrtjo. Veliko zarotnikov so takoj polovili; druge sumljive osebe še vedno zapirajo; vsi vladarji so Amadeju poslali svoja vošila k rešitvi, kar se navadno zgodi pri enakih prilikah. Španski prestol je trn-jast; večina Špancev ne mara tujca, republikanci ne, legitimisti pa še manj. Zdaj vidimo, kako je bil neumen Napoleon, da je zaradi kandidate Hohenzollerja za Španski prestol, vojsko s Prusom začel. Če bi bil pustil Hohenzollerja, da posede španski prestol, bi bil s tem Bismarka, ne sebe v zadrego spravil, kajti če Španci sosednega Italijana nočejo, koliko manj bi hoteli Nemca.

Drugi zanimiv dogodek je smrt predsednika meksikanske republike, Benitta Juarez-a, kateri bode posebno naši cesarski hiši v spomin, ker je dal vstreliti nesrečnega nadvojvoda Maksimilijana.

Razne vesti.

(Strela.) Včeraj 31. t. m. okoli 6 ure zjutraj je strela blizu mitnice na solkanski cesti 14 telegrafskih kolov razkrojila pa tako, da so razvnu enega vsi po konci ostali.

(Vinorejsko društvo) se je ustanovilo v nedeljo 28. t. m. v Vertobji za tamkajšnje okolice in izvolila za svojega predsednika g. grofa Cornini-ja, župana šentpeterskega in deželnega glavarja. Zdaj imamo že tri taka društva na Slovensko-Goriškem: eno za Brda v Pevmi, eno v Dornbergu in eno v Vertobji. Da bi le ne ostala pri osnovi, ampak da bi čvrsto napredovala na polji vinoreje, katero je pri nas še skoro nezorano in malo da ne za vsemi deželami zostalalo, da si bi moralo Goriško po legi svojih vinogradov in vsled jako ugodnih podnebnih in zemljišnih razmer boljša vina imeti od morda vsake druge dežele našega carstva. Zatorej le naglo naprej, da dohitimo, kar smo zamudili!

(Deželni brambovi) so sklicani k vojaškim vajam dne 1. septembra v Gorico. Okoli 2000 mož pride skupaj in bodo stanovali v tukajšnjih mestnih in drugih javnih poslopjih. Vaje končajo 15. oktobra.

(Društvo sv. Mohora) je razposlalo svojim družbenikom za tek. leto te-le knjige: Koledar za leto 1873; „Kupčija in obrtnij“, denar in blago“ spisal Ferd. Kočvar, „Umni živinorejec s posebnim ozirom na govedje“ spisal France Govekar, Slovenske Večernice, Kristusovega življenja in smeti 4. snopič, Življenja svetnikov in svetnic božjih 7. snopič.

Vseh udov družbe sv. Mohora je skupaj 18.925 in sicer 397 dosmrtnih in 18.528 letnih; na goriško škofijo jih spada 2214. — Društveni dokodki znašajo letos 19.672 gl. 34 kr., stroški 19.462 gl. 10 kr. in ostala gotovina 210 gl. 24 kr. — Društvena matica se je pomnožila leta 1871 po zapuščini rajnega profesorja Matija Debelak-a na 14.433 gl. 65 kr. Letos je še matici priraslo 590 gl. 50 kr. dosmrtnine in 105 gl. 12 kr. ostale gotovine.

(Čitalnica st. Viška) nad Ljubljano je spet povzela svoje prejšnje marljivo delovanje in vabi odlične rodoljube na Slovenskem, da bi jej pristopili kot udje s celim letnim doneskom, ki znaša za domače ude po 2 gl., za ptuje ude po 1 gl. na leto. Denar naj se pošilja s pošto nakaznico „Čitalnici v Šent Vidu nad Ljubljano.“

(Čitalnica podmanoska v Razdrtem) je imenovala g. Petra Kozler-ja za svojega častnega uda in izrekuje javno hvalo g. Matiju Zvanut-u za poslanih jej 10 iztisov I. in II. dunajskih sonetov Stritarjevih.

(Toča.) Kakor je letos največ deževalo v tem stoletju, tako je tudi letos po celem svetu toliko toče padalo, da je stari ljudje toliko ne pamtijo; — v ponedeljek je sopet strašno tolkla od Palme proti Romansu, Gradišči, Sagrađu, Ronkah, Doberdobu in Gabriji blizu Mirne ter napravila veliko škodo, ker je bila debela kakor orehi in jabelka.

(Dr. A. Rojle iz Dornberga), Slovincem iz okolice dobro znani zdravnik in vrli rodoljub se preseli, kakor slišimo, okoli 15. avgusta v Gorico. Mladi doktor je kapaciteta v svoji stroki in

si bode sè svojo priljudnostjo zaupanje bolnikov pridobil. Mi ga željno pričakujemo in mu kličemo: „dobro došel!“

(Dunajskih sonetov) Stritarjevih III. zvezek se dobiva pri čitalničnem čuvaju v Gorici po znani ceni 20 novcev.

(Preširnova svečanost), katero napravi pisateljsko društvo s pomočjo drugih rodoljubov 15. septembra na Vrbi in v Bledu na Gorenjskem, obeta biti veličanska. Priprave se delajo. — Kamnosek Čamernik dela že plošo, katera se bode vzdala v Preširno rojstno hišo. Prvi naših živčnih pesnikov, g. Stritar, je za to priliko zložil prekrasen slavošpev, kateremu bode baje dr. Benjamin Ipavec muzikalen napev naredil. Mnogo rodoljubov se misli tega gorenjskega shoda udeležiti.

(Ruski jezik v evropskih vojskah), V pruskih vojaških šolah je ruski jezik od konca zadnje francosko nemške vojne obligaten predmet; ravno tako se francoski oficirji vsled nedavno izdane ukaza ruskega uče. Temu poročilu pristavlja „Neue fr. Presse“, (ki je o svojem času avstrijske Slovence, ki so se ruskega učili, malo dane za veleizdajnike proglasila) terjatev, naj tudi avstrijska vlada skrbi, za to, da se do sedaj jako redko znanje ruskega jezika v naši vojski razširi.

(Pozor na vabilo) Namenili smo se pretresovati v našem listu bolj natančno razmere vseh posameznih občin naše dežele. Na rešeto hočemo postaviti posebno vsa naša županstva, kako poslujejo v svojih uradih, kako gospodarijo z občinskimi premoženjem in kako skrbé za napredek svojih občin ali nasprotno. Pripravljene imamo v ta namen že precej dosti tvarine; pri vsem tem pa se bomo blagovili vsak iz svojega kraja ali okolice poročati o dotičnih razmerah. Toda poročila naj bodo vseskozi resnična in zanesljiva: ne žaliti a tudi ne zakrivati ali celo hvalisati brez potrebe in vse v dostojni obliki! Dotični predalek, katerega odpremo že prihodnjic, bo imel naslov: „Naša županstva na rešet.“

(Dornberška čitalnica) je poslala našemu opretnistvu f. 10. — za nesrečnike na Českem, katere pošljemo denes v Prago dotičnemu komitetu.

Poslano.)

Slavno uredništvo!

V zadnjem listu pod št. 30 je „Soča“ prinesla dopis „iz goriške okolice“, v katerem dopisnik, potem, ko je nekaj omenil o cenilni komisiji za goriški okraj in o njenem referentu g. Princiču, pripoveduje o „referentu v T...“ (t. j. Tominu), „kteri poseduje v Rihenbergu vinograd okoli 2 oralov površja“, da se je namreč „proti deželni cenilni komisiji v Gorici širokoustil“, da pridelava v svojem nagrađu 100 kvincev vina.

Na to naj odgovorim jaz, kojemu dopisnik te besede podtika, da se njem niti proti, niti pred deželno cenilno komisijo ne „širokoustil“, ne drugače izrekel, da pridelam v svojem vinogradu v Rihenbergu 100 kvincev vina. Za to, kar sem pri deželni komisiji govoril, dam lahko vsakemu odgovor, in ne bojim se, da me kedó na laž postavi; kar pa „Sočin“ dopisnik trdi, — nij res.

Kako ženo da jaz imam, kaj to dopisnik briga? Naj gleda rajši, kakošna je njegova.

Pristavlja dopisnik, da gospod referent Tominski cedi slino po kaki svetinji „pro merito“ in imeti si jo želi na svojih prsih prilepljeno, naj velja, kar hoče. Tudi v tem dopisniku nij povedal resnice. Jaz ne cedim slin po svetinjah, katere, kolikor zlate, toliko one, ki se narejajo „v ribniški lončarici“, rad prepuščam njemu za njegove zasluge; pa tudi ne prašam, ker me ne mika zvedeti, po čem j-h cedi dopisnik iz goriške okolice.

To prosim na podlagi §. 19 postave od 17. dec. 1862 št. 6. drž. zak. l. 1863, naj blagovoli sl. uredništvo v svojem cenjenem listu priobčiti.**)

V Tominu dne 27. julija 1872.

Janez Fischer
referent c. kr. cenilne komisije.

*) Za zadržaj dopisov te vrste nij odgovorno uredništvo.

**) Ta opazka kaže, da ne razumete §. 19; sicer zadovoljno ustrezamo Vaši želji.

URED.

Trgovske in kmetijske vesti.

— Letina na Goriškem nič posebno ne kaže; glavnega pridelka-vina ne bode dosti, ker se je v večih krajih pokazala bolezen, posebno pa na Furlanskem, kder ne bode še četrtega dela lanskega pridelka. — Na Ipavskem je sicer tu in tam toča tolkla in bolezen se pokazala, pa vendar boše precej vina; na Krasu in v Br. lah pa slabši kaže. Vsled tega se je zadnje dni vino podražilo; dobrega furlanca plačujejo po 16, 17, izvrstnega celo po 18 gold. kvinc; teran drzijo Kraševci po 22 do 24 gold.; dober Ipavc stane 12 do 14 gold. izversten celo 18 gold. Brici ga drže po 15, 16 gold. Vsetedaj kaže, da ga letos ne bomo pili dober kup; pa stari pregovor pravi: „malo vina, dosti vina.“ Kadar je trgatva slaba, naši posestniki sami ne vedó, koliko bi vprašali za svoja vina; s tem zapole tujega kupca iz dežele in privabijo tuja vina v deželo in tako se je uže večkrat zgodilo, da smo po slabi letni vino cenejši kupovali, kakor letos in lani, ko smo imeli še precej dobre letine. Posestnike pa svarjemo s tem, da ne bodo prenapeti se svojimi zahtevami. Sicer na Ogerskem trta še precej dobro kaže, kodar nij bila toča in se pričakuje ondot srednjo trgatvo. Vsrednji in južni Italiji pa se nadjajo dobre bendime in imajo še dosti starega vina. Italijani so začeli letos svoja vina v Avstrijo pošiljati, v Gorici je bilo zadnje dni kupljenih več sto vedrov piemonteskega črnega vina po 8 gold.; tedaj zamore italijansko vino konkurirati z našim vkljub še precej visoki vzo-nini in vzožini. Vino nij slabo, pa vendar naši ljudje pijó rajši domačega in vsled tega mešajo naši trgovci, ital. vino z domačim in ga potem za domačega furlanca prodajajo.

Bolji kakor vino se nam bo obnesla koruza, drugi glavni pridelek naše kronovine; na Furlanskem, posebno pri Ogleju in Cervinjanu nij bilo uže davno tako lepega in obilnega klasja. Turci pa bo tedaj letos dober kup, posebno če pomislimo, da je pričakujejo tudi na Ogerskem prav obilno in da so tržaški trgovci tako prenapolnjeni se staro robo iz Galaca in Ibraile, da ne vedó kam z njo, te dni se je v Trstu prodajala koruza po 4 gold. do 4 gl. 20 soldov vsakih 116 gl.; tukaj v Gorici smo jo kupovali od Tržčanov v večih partijah po g. 4.90 do g. 5. — 116 gl., kar pride na polovnik blizu 1 gl. 70 sold., na drobno jo zdaj prodajajo v Gorici po 2 gold. polovnik. Naj brže bomo letos turščico tako dober kup kupovali, kakor pred 3 mi leti, ko je bila furlanska lepa roba po g. 1.50 in celo f. 1.20 na polovnik. Pšenice je bilo še precej; a na Goriškem jo malo sejejo; na Ogerskem je bila srednja žetev, ravno tako na Italijanskem. Ruska in Amerika pa imati še stare zaloge in tudi letos dobro žetev, vsled česar smemo pričakovati, da bode letos kruh boljši kup, nego je bil zadnja leta. kajti iz Odeše pride mnogo pšenice v Trst, tako da se trgovci za Ogersko še zmenijo ne. V Trstu je dobili ruska in podonovska pšenica po g. 8.50 gl. 11; na debelo, tudi po f. 8. — in še cenejša je slabša roba.

V Gorici se prodaja domača pšenica po 3. g. do gl. 3.10 polovnik.

Ovsa in ječmena je povsod dosti, posebno pa na Ogerskem. Sploh se je nadjati, da letos ne bode draginje, in da ne bode na Goriškem, kder se kaže mnogo zasluska pri stavbah, cestah itd., revežu primanjalo polente. Ravno tako bo letošnje leto ugodno za špekulante.

Ker smo nekatere cene tukaj omenili, opustimo za danes navadni cenik raznega blaga.

Urednikova listnica.

Gospodičini Angeli D. . . . vi: Soplek Vaših idej smo prejeli in ga priobčimo prihodnjic; hvala lepa Vam zanj!

Gosp. L. v Črnicah. — Prihodnjic. —

JAVNA ZAHVALA banki Slavii.

Dne 28. januarja preteklega leta je grozovit požar v malo trenutkih 2 stali in eno hišo uničil; pri tem je bita tudi moja štala hudo poškodovana; akoravno v čisu nesreče banka še nij imela v rokah dotične premije, mi je vendar brez nobene ovira škodo precej do zadnega vinarja izplačala, za kar se narodni banki srčno zahvaljujem in jo priporočam vsem pridnim gospodarjem, da se pri poštenem in domačem zavodu zavarujejo. Zedinimo se!

Lozice, dne 20. julija 1872.

Vide Bratuh.